

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2020 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2019>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG wordt [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2019 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente. *U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018 en/of de benchmark van Divosa. *U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Omvang van het tekort

Bij het opstellen van begroting 2019 van ISD BOL in april 2018 werd uitgegaan van een tekort van € 1.022.103 (rekening houdend met € 250.000 aan debiteurenopbrengsten¹). Bij het opstellen van deze begroting ging men uit van het voorlopig toegekende budget van 2018. Op basis van dit toegekende budget en de verwachte ontwikkeling van de kosten zou dit tekort dan als volgt afnemen:

	2019		2020		2021		2022	
Rijksbijdrage	€	13.504.839	€	13.504.839	€	13.504.839	€	13.504.839
Uitgaven ISD	€	14.776.942	€	14.460.637	€	14.173.028	€	13.885.419
correctie ivm debiteuren	€	250.000	€	250.000	€	250.000	€	250.000
Tekort	€	1.022.103	€	705.798	€	418.189	€	130.580

In de loop van 2019 werd dit tekort, op basis van nieuwe budgetten en inzichten in de kosten, enkele malen bijgesteld. Het verloop van het tekort gedurende 2019 zag er dan ook als volgt uit.

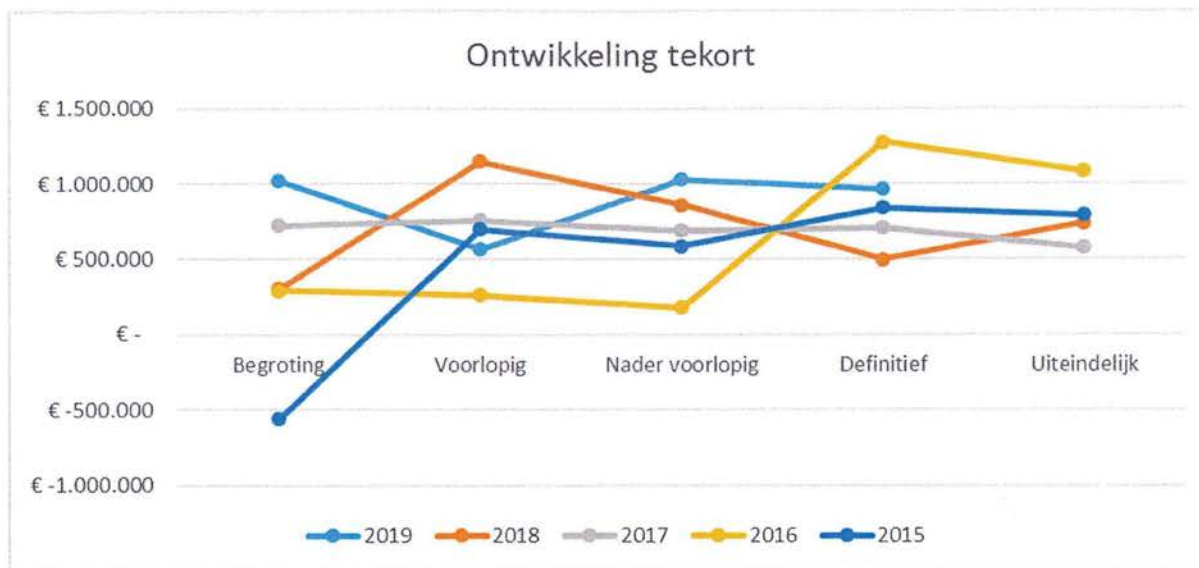
	Begroting 2019	Voorlopig 2019 afgezet tegen 1e Berap ISD BOL	Nader voorlopig 2019 afgezet tegen 1e Berap ISD BOL	Definitief 2019 afgezet tegen 2e Berap ISD BOL	Definitief 2019 afgezet tegen beeld van de uitvoering
Rijksbijdrage	€ 13.504.839	€ 14.099.338	€ 13.636.813	€ 13.760.504	€ 13.760.504
Uitgaven ISD	€ 14.776.942	€ 14.916.265	€ 14.916.265	€ 14.976.265	€ 15.132.014
correctie ivm debiteuren	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 273.083
Tekort	€ 1.022.103	€ 566.927	€ 1.029.452	€ 965.761	€ 1.098.427

Zoals bovenstaand laat zien is het voorspellen van de omvang van het tekort nagenoeg onmogelijk. Dit vanwege het feit dat gedurende het jaar het voorlopig toegekende budget BUIG nog tweemaal wijzigt en

¹ Deze debiteurenopbrengsten zijn een schatting op basis van gemiddelden van afgelopen jaren.

de inkomenslasten voortdurend wijzigen. Bovenstaande tabel laat wel zien dat er over 2019 een tekort te verwachten was, echter de omvang van het tekort kon niet precies voorzien worden.

Dit is niet een op zichzelf staand feit en deze conclusie wordt dan ook ondersteund door het gegeven dat ook over de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018 het tekort gedurende het jaar fluctueerde.

Moment van signalering van het tekort

De opgestelde begroting 2019 van ISD BOL, die in mei 2018 in de raad behandeld is, liet zien dat er voor 2019 rekening gehouden moest worden met een substantieel tekort. Bij de behandeling in de raad van de 1^e Berap 2019 van de ISD BOL en rekening houdend met de nader voorlopige budgetten voor 2019 werd wederom het beeld van een groot tekort bevestigd. Zo ook in november 2019 toen de 2^e Berap 2019 van ISD BOL in de raad werd behandeld. Met het indienen van het beeld van de uitvoering werd dit tekort wederom bevestigd.

De raad is op al deze momenten meegenomen, zodat zij steeds op de hoogte was van de omvang van de te verwachten tekorten.

Analyse oorzaken tekort

Gemeente Landgraaf heeft in 2017 een onderzoek door Berenschot laten uitvoeren. De conclusie van Berenschot was dat Landgraaf voor wat betreft zijn beleids- en uitvoeringsfactoren het al heel goed deed. Uit het onderzoek zijn geen aanwijsbare zaken die door de gemeente te beïnvloeden zijn naar voren gekomen die oorzaak zijn van het tekort.

Wij zijn van mening dat de oorzaken van het tekort liggen in factoren waar het college geen invloed op heeft. Denk hierbij aan de hoogte van het macrobudget, het model dat gebruikt wordt om het budget voor Landgraaf te berekenen, maar ook aan de huishoudenssamenstelling en andere typische Landgraafse kenmerken. Onderstaande argumenten zijn in voorgaande jaren reeds aangedragen en zijn naar onze mening nog steeds actueel.

Macrobudget

Uitgangspunt binnen de BUIG is dat het macrobudget dat het rijk beschikbaar stelt voor de uitvoering van de bijstand toereikend is. Daarnaast is het rijk verantwoordelijk voor een adequate verdeling van dit macrobudget. Hiervan uitgaande zijn tekorten en overschotten van de individuele gemeenten zoveel mogelijk het gevolg van eigen beleid en incidentele toevalligheden op gemeentelijk niveau. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) stelt, in haar advies van 19 juni 2018 over de financieringssystematiek Bijstand, dat het op rijksbegroting beschikbaar gestelde bedrag voor de uitvoering van de bijstand de afgelopen jaren ontoereikend was. Door de grote tekorten hebben veel gemeenten een beroep gedaan op de vangnetregeling. Het vangnet is echter niet bedoeld voor het compenseren van tekorten die voortvloeien uit een ontoereikend macrobudget. De vangnetregeling is bedoeld voor het opvangen van onevenredig grote financiële risico's die voortkomen uit onvolkomenheden van het verdeelmodel en van onverwachte tegenvallers bij individuele gemeenten. Wanneer we dit gegeven afzetten tegen de aanvragen vangnet uit het jaarverslag 2018 van de toetsingscommissie Vangnet Participatiewet, kunnen we bijna niet anders dan concluderen dat bovenstaand uitgangspunt niet correct is. Voor wat betreft de jaren 2016 en 2017 wordt dit niet alleen bevestigd door de ROB, maar ook door de toetsingscommissie vangnet Participatiewet.

Tabel. 1. Kerncijfers vangnetuitkering (VU) over 2015, 2016 en 2017

Vangnetuitkering (VU)	Over 2015	Over 2016	Over 2017
Aantal gemeenten in Nederland	393	390	388
Aantal gemeenten met een tekort boven drempel	184	233 ¹	222
Aantal aanvragende gemeenten met een tekort over de drempel	162	212 ²	207
Aantal positieve adviezen	161	212 ³	207
Niet-gebruik (aantal gemeenten dat financieel in aanmerking kwam, maar geen aanvraag indiende)	22	21	15
Bedrag toekenning VU in €	70.550.542	137.932.272	107.816.332
Gemiddeld uitgekeerd bedrag VU in €	438.202	647.569	520.852
In % van budget Pw (bedrag toekenning VU/macrobudget)	1,26	2,45	1,74

²

Ook bovenstaande tabel uit het jaarverslag 2018 van de toetsingscommissie Vangnet Participatiewet bevestigt het vermoeden dat de tekorten inherent zijn aan de grootte van het macrobudget en niet per se te beïnvloeden zijn door het college. Hoe e.e.a. voor 2019 uit gaat zien is nog niet te voorspellen.

² Uit Jaarverslag 2018 Toetsingscommissie vangnet en Participatieweg pagina 17.

Model

Onvoorspelbaarheid

Het voortdurend veranderend budget is niet te herleiden naar cliënten-aantallen, verandering in bevolkingssamenstelling en het beleid dat gehanteerd wordt. Ter onderbouwing een aantal voorbeelden.

Het toegekende budget voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners was in 2018 € 99.220,-, in 2019 € 103.569,- en voor 2020 stijgt het budget naar € 307.176,-. Er is over deze jaren geen noemenswaardige toename geweest in het aantal plaatsen voor dak- en thuislozen of instellingsbewoners.

Het model berekend per type huishouden het aantal huishoudens dat op 31 december 2017 in de bijstand zou zitten en het aantal huishoudens dat op 31 december 2017 daadwerkelijk bijstand ontving. In 2018 is het model uitgebreid met de prijscomponent. In deze prijscomponent berekent het model de gemiddelde prijs van een uitkering. Hierin wordt bijvoorbeeld gekeken naar de kans op inkomsten uit een andere uitkering en de kans op (deeltijd)werk. Het voorspelde aantal bijstandshuishoudens vormt samen met de prijscomponent de basis voor het objectieve budget 2019. De prijscomponent waarmee het model rekt is over de jaren 2018, 2019 en 2020 ook onvoorspelbaar gebleken. Daar waar we in 2019 nog een groot nadeel hadden van deze prijscomponent, lijkt dit nadeel voor 2020 mee te vallen.

	2018	2019	2020
prijs per uitkering voor Landgraaf volgens model	€ 13.139,00	€ 13.725,00	€ 14.874,00
Gemiddelde prijs per uitkering volgens model	€ 13.307,00	€ 14.212,00	€ 14.903,00
Afwijking tussen de gemiddelde voorspelde en verstrekte prijs per uitkering	€ -168,00	€ -487,00	€ -29,00
Geschat verschil door afwijking in prijs en volume	€ -164.496,00	€ -492.848,00	€ -27.422,00

³

Een laatste voorbeeld hierin is het totale budget BUIG voor Landgraaf. Daar waar we in 2018 bij de grote dalers zaten, zagen we in 2019 een lichte stijging in het budget. Ook hierin is voor Landgraaf geen lijn te trekken.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaalmutatie	€ -2.127.054,00	€ 362.168,00	€ 132.662,00	€ -1.082.011,00	€ 101.580,00	€ 565.910,00

⁴

³ Om de verschillen goed te duiden is hier ook al 2020 meegenomen.

⁴ Dit is het voorlopig budget min het definitieve budget van het jaar ervoor.

Schattingen

Het model maakt sinds 2017 gebruik van integrale data in plaats van enquête data. Hierdoor is het model weliswaar betrouwbaarder geworden, echter er blijft sprake van een schatting op basis van een model. Het model berekent de verwachte volumes per gemeente op huishoudniveau; de kans dat een huishouden aanspraak moet maken op bijstand en de prijs per uitkering. Per definitie is er dus nog steeds sprake van een benadering van de werkelijkheid, waarbij zowel op prijs als op volume herverdeeldeffecten optreden. In het verleden is gebleken dat hoe meer een gemeente afwijkt van het landelijk gemiddelde, des te meer de uitkomsten van deze schattingen uit de pas lopen met de realiteit. Dat Landgraaf afwijkt van het landelijk gemiddelde is reeds in het kader van de toekenning van de meerjarige aanvullende uitkering gebleken. Dit punt blijft Landgraaf parten spelen.

MAU

Zoals ook in eerdere jaren aangegeven, blijft het voor gemeente Landgraaf een raadsel dat een goed resultaat in het ene model leidt tot een negatief resultaat in het andere model. Gemeente Landgraaf heeft over de jaren 2009 tot en met 2012 een toekenning gehad voor de Meerjarige aanvullende uitkering (MAU). Na 2012 zijn we erin geslaagd om dit tekort om te buigen, wat over de jaren 2013 en 2014 geleid heeft tot een positief resultaat. Na invoering van het nieuwe model wordt dit positieve resultaat vanaf 2015 omgezet in een tekort.

Landgraafse kenmerken

Huishoudenssamenstelling

Er is een grote afwijking in de cijfers waarmee het ministerie rekent en de cijfers zoals deze in de bijstand bekend zijn. Als voorbeeld het model gaat uit van een werkelijk aantal van 540 alleenstaanden (per 31-12-2017), terwijl er bij ISD BOL op 15-7-2019 631 alleenstaanden bekend waren. Het model onderschat niet alleen de alleenstaanden, ook voor wat betreft migratieachtergrond is er een groot verschil te zien. Het grootst is dit zichtbaar bij mensen met een westerse migratieachtergrond. Het model gaat uit van een verwacht aantal van 170. Als werkelijk aantal gaat het model uit van 203, terwijl ISD BOL op 15 juli 2019 23 mensen met een westerse migratieachtergrond telt. De vraag is welke gevolgen deze afwijkingen hebben voor de berekening van de budgetten.

Omvang van bevolking uit andere West-Europese Landen

Zoals eerder aangegeven overschat het model het aantal Westerse immigranten. Door deze overschatting wordt het budget op basis van dit verdeelkenmerk naar beneden bijgesteld. Het op deze wijze opnemen van de factor heeft dus geleid tot een negatief effect op de hoogte van het budget. Met de verdringingseffecten op de arbeidsmarkt die als gevolg van de aanwezigheid van veel Westerse allochtonen op de arbeidsmarkt kunnen optreden wordt evenwel geen rekening gehouden. Dat dergelijke effecten optreden mag verondersteld worden omdat in verhouding tot het percentage in de bevolking maar weinig westerse allochtonen een beroep op een bijstandsuitkering doen.

Geografische ligging

Landgraaf is een grensregio. Deze grensregio's hebben hun eigen werkgelegenheidsproblematiek; de buitenlandse arbeidsmarkt (voor laagopgeleiden) heeft te maken met blokkades (beheersing taal en geldigheid van diploma's) terwijl de omvang van de binnenlandse arbeidsmarkt beperkt is door de grensligging. Landgraafse inwoners hebben hierdoor minder kansen op het vinden van betaalde arbeid, met als gevolg een hoger beroep op de bijstandsuitkering. Dat het zijn van een grensgemeente nadelige gevolgen heeft voor de uitkeringslasten is ook iets dat reeds in de tijd van de MAU onderkend is. Ook de bouwer van het model 2017 (SEO) geeft aan dat gemeente met een kleine afstand tot de grens vaker

(sterke) negatieve modelafwijkingen hebben. Tegelijkertijd geef men ook aan dat het opnemen van deze factor in het model niet leidt tot een wijziging van de kans op bijstand voor een huishouden. Hoe het dan kan dat grensgemeente, ondanks dat rekening wordt gehouden met het aantal beschikbare banen per hoofd van de beroepsbevolking gecorrigeerd voor grenspendel, last hebben van afwijkingen ten opzichte van het model wordt verder niet verklaard.

Netto arbeidsparticipatie van vrouwen

De netto arbeidsparticipatie van vrouwen is van invloed op de bijstandsuitgaven. In het model wordt hier beperkt rekening mee gehouden. Zowel in 2017 als in 2018 is de netto arbeidsparticipatie in Landgraaf 5 tot 7 procentpunt lager dan landelijk (2017: Landgraaf 55% en landelijk 62%. 2018: Landgraaf 58% en landelijk 63%).

Gestandaardiseerde mortaliteit

Landgraaf kent een hoge mortaliteit. Door onderzoeksbureau APE is in het kader van het door hun uitgevoerde onderzoek bij de MAU-procedure geconstateerd dat een hoge mortaliteit verschillen in de uitgaven voor bijstand kan verklaren. Een hoge mortaliteit wijst hierbij op hoge uitgaven in het kader van de bijstand. Het aantal sterfgevallen in Nederland over 2018 bedraagt 8,9 promille. In landgraaf gaat het om 11,6 promille. Hiermee heeft Landgraaf een aanzienlijk hoger aantal sterfgevallen dan het Nederlands gemiddelde.

Buurteffecten

Het model 2019 houdt rekening met 2 factoren op buurtniveau:

- Aandeel van de beroepsbevolking in een buurt waar werken niet de norm is op basis van 6-positie postcodeniveau
- Overlast en onveiligheid in de buurt

De eerste indicator kijkt naar het aandeel van de potentiële beroepsbevolking in de gemeente dat in een buurt woont met relatief veel niet-werkende werkzoekende. Als dit aandeel in verhouding tot landelijke cijfers hoog is wordt aangenomen dat in deze buurt werken niet de norm is. Over het algemeen is in landgraaf spraken van een spreiding van doelgroepen over de gemeente. Dit leidt ertoe dat er weinig tot geen buurten zullen zijn waar werken niet de norm is. Of bij de toekenning van het budget hier inderdaad van uit is gegaan is overigens de vraag: zowel in de beschikking als in de beschikbaar gestelde rekentool zijn hierover geen gegevens opgenomen.

Overlast en onveiligheid is een gewogen samengestelde index die bestaat uit de indicatoren overlast door drugsgebruik, overlast door dronken mensen, overlast van jongeren, overlast van omwonende, vernielingen, bekladdingen, rommel op straat, inbraak in woningen, auto-inbraak en fietsdiefstal in de buurt. Deze gegevens zijn afkomstig uit Atlas voor gemeenten. Atlas voor gemeenten maakt gebruik van cijfers die zonder statische bewerking niet goed bruikbaar zijn. Deze indicator gaat dus niet uit van echte gegevens maar van een statische benadering van de werkelijkheid, dat een dergelijke benadering voor Landgraaf niet werk is al eerder vast komen te staan. Bovendien hebben we geen inzicht in de scores, zowel niet op de totale index alsook niet op de onderliggende niveaus. Hiermee is wederom sprake van een "black box"!

Heugderlicht/moederopvang

Crisisopvang Heugderlicht en de moederopvang biedt (kortdurende) opvang voor mensen uit heel Parkstad.

Over 2019 zijn er vanuit de crisisopvang 18 personen ingestroomd in de bijstand. Dit zijn veelal mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, vanwege hun (meervoudige) problematiek. Dit betekent dat de personen die in de bijstand stromen vanwege hun verhuizing naar het Heugderlicht/moederopvang doorgaans voor een langere tijd een beroep doen op een bijstandsuitkering.

In het verleden was de norm dat mensen ongeveer voor de duur van 6 maanden hier verbleven, echter door de toename in complexiteit neemt deze periode toe. Zo zijn er "gevallen" bekend van mensen die wel tot 1 jaar verbleven zijn. Van de mensen die uitstromen uit deze opvang blijft een deel in Landgraaf wonen.

Omvang van huishoudens dat onder de kostendelersnorm valt

Bij de toepassing van de kostendelersnorm in 2015 is gebleken dat in Landgraaf sprake is van beduidend minder huishoudens waar sprake is van een stapeling van uitkeringen waardoor de verwachte lastendaling door de invoering hiervan niet is opgetreden. In vergelijking met de andere twee gemeenten die deel uitmaken van ISD BOL is in Landgraaf sprake van minder kostendelers en is de gezinsgrootte van deze kostendelers kleiner. Op 31 december 2018 had Landgraaf 11,2% huishoudens waar sprake was van kostendeling, in de gemeente Brunssum was dit 14,6% en in de toenmalige gemeente Onderbanken 18,3%.

Dat de kostendelersnorm voor landgraaf ongunstiger uitpakt komt ook naar voren uit de gemiddelde prijs per uitkering voor 2019. De gemiddelde prijs voor Landgraaf wordt beduidend lager ingeschat dan deze gemiddelde prijs volgens het model. Niet alleen werkt het model hiermee qua volume niet goed voor Landgraaf maar ook voor de prijscomponent, gelet op de manier waarop deze component met ingang van 2019 in het model verwerkt is.

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

Mensonwikkelbedrijf

Ons gemeentelijk werkbedrijf is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van kandidaten naar een zo hoogst mogelijke vorm van participatie. De voorkeur gaat hierbij uit naar betaald werk. Via een fasegewijze benadering worden de kandidaten via een intensief maatwerktraject ondersteund om zich te ontwikkelen tot werknemer. Hierbij zetten we sporttrajecten in om de kandidaten letterlijk in beweging te krijgen. Daarnaast gebruiken we de werkkamer om mensen (weer) vertrouwd te maken met een werksetting. Samenwerking met het lokale bedrijfsleven is cruciaal: om de overstap naar de arbeidsmarkt te maken gebruiken we externe ontwikkelplekken, zowel bij profit als non-profit organisaties. Waar mogelijk worden hier ook betaalde banen ingevuld.

ISD BOL

1. Uitstroom van de doelgroep 80-100% werkfit

In de huidige economische situatie dient een werkfitte cliënt snel te kunnen uitstromen. Dit vergt een verdere optimalisering van het poortproces en een innige samenwerking met de ketenpartners in de driehoek ISD BOL, WSP Parkstad en de uitzendbranche. Bij instroom wordt gelijk de mate van arbeidsfitheid van de klant bepaald. Is er sprake van een arbeidsfitheidspercentage tussen de 80 en 100% gaat ISD BOL intensief aan de slag om deze klant zo snel mogelijk te laten uitstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. Bij instroom wordt gelijk in kaart gebracht in welke branches de beste kansen liggen voor de klant om aan het werk te kunnen gaan en gaat de banenmakelaar actief aan de slag om de klant te bemiddelen. Mocht uitstroom naar werk toch niet lukken dan wordt vóór het verstrijken van de 6e maand van de uitkering een nieuwe diagnose ingepland, zodat de cliënt overgedragen kan worden naar het gemeentelijk mensontwikkelbedrijf.

Het doel is om cliënten die een beroep doen op de Participatiewet door een versterkte ketensamenwerking aan de poort en in de uitstroomteams te laten uitstromen naar werk.

2. Vitaliteitstraject

Middels de vitaliteitstrajecten worden cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt geactiveerd (0-30 arbeidsfit). Bij voorkeur richting het mensontwikkelbedrijf. Om dit te bereiken wordt er ingezet op het vergroten van de eigenwaarde. Hierbij hanteren we de uitgangspunten: "iedereen doet mee naar vermogen" en "een granieten bestand bestaat niet onder de Participatiewet". Landgraaf heeft ervoor gekozen om 9 vitaliteitstrajecten in 2019 te laten plaatsvinden.

3. verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt door ISD BOL

ISD BOL realiseert binnen BOL of een van de deelnemende gemeenten voor cliënten WBU-plekken (Werken met Behoud van Uitkering). Dit om de kans op uitstroom naar regulier werk te vergroten. Dit eventueel met een loonkostensubsidie.

4. plaatsing maatschappelijke participatie

Wanneer een nieuwe cliënt in de categorie 0-30 arbeidsfit valt en niet ontwikkelbaar blijkt te zijn, wordt deze bij een plaatsing op een maatschappelijke participatieplek de eerste 3 maanden intensief gevolgd om de duurzaamheid van de plaatsing te garanderen. Om dit te bewerkstelligen is er iedere 2 weken contact met cliënt en vrijwilligersorganisatie.

5. Fraudebestrijding

Fraude moet effectief bestreden worden. De doelstelling is dat 50% van de afgehandelde fraudezaken leidt tot een beëindig van de uitkering of in voorkomend geval aangifte bij het Openbaar Ministerie.

6. Beperken instroom cliënten <27 jaar

Van alle jongeren die zich melden voor een bijstandsuitkering wordt 40% tegengehouden aan de poort.

7. Kwetsbare jongeren – VSO PRO

De VSO- en PRO-scholen worden proactief en preventief bezocht om te voorkomen dat kwetsbare jongeren instromen in de uitkering. Deze jongeren zijn het best geholpen met een actieve en preventieve begeleiding vanuit ISD BOL. Gezien het belang van ondersteuning voor deze doelgroep wordt samengewerkt met allerlei niveaus en wordt de samenwerking gezocht binnen het sociaal domein. Wanneer de school of de werkplek vraagt om loonkostensubsidie, dan wordt dit voortvarend opgepakt.

8. Beperken instroom cliënten >27 jaar

Van alle cliënten die zich melden voor een bijstandsuitkering wordt 27% tegengehouden aan de poort.

9. Terugdringen laaggeletterdheid

Wanneer het vermoeden bestaat van laaggeletterdheid wordt de Taalmeter ingezet. Door het inzetten van deze Taalmeter kan eventuele laaggeletterdheid opgespoord worden. Mensen die laaggeletterd blijken te zijn krijgen een passend taalvoorziening aangeboden.

10. Bevorderen van financiële kracht

Bij (dreigende) problematische schulden worden cliënten binnen 2 weken doorverwezen naar Welsun. Hiermee wordt voorkomen dat de schulden zo groot worden dat de inzet van bewindvoering of andere grotere vormen van schuldhulpverlening nodig zijn.

11. Debiteurenontvangsten

Het hanteren van een effectief invorderingsbeleid.

Naast de gebruikelijke inspanning om cliënten te begeleiden naar de arbeidsmarkt, heeft ISD BOL in de tweede helft van 2018 een extra impuls gegeven aan het terugdringen van cliëntenaantallen. Een deel van deze maatregelen waren ook in 2019 van kracht.

Werk is de beste inburgering

We treden elke nieuwe aanvrager voor een bijstandsuitkering op eenzelfde wijze tegenmoet. Dit geldt ook voor de statushouders/inburgeraars. In de voorliggende periode is eerst ingezet op beheersing van de Nederlandse taal en daarna op re-integratie. Uit de opgedane ervaringen is gebleken dat een goede beheersing van de Nederlandse taal niet absoluut noodzakelijk is om aan de slag te gaan. Het beperkt beheersen van de Nederlandse, Engelse of zelfs Duitse taal is vaak ook al genoeg. Ook voor deze cliënten geldt dat deelname aan de samenleving, bij voorkeur in een vorm van betaald werk, voorop staat. Aan de poort wordt dan ook de CompetenSYS diagnose ingezet voor deze doelgroep. Hiervoor is een aparte taalmodule van CompetenSYS ingezet. Blijkt uit de diagnose dat de arbeidsfitheid 80-100% is, dan wordt door inzet van de banenmakelaar actief gezocht naar een betaalde functie.

Ik kan werken

In de ideale situatie geeft de cliënt direct aan de poort aan dat hij kan werken. Wij geven deze cliënt de mogelijkheid, zodat de banenmakelaar van ISD BOL nog voordat de uitkering is toegekend, een aantal vacatures ter beschikking kan stellen aan de klant waarop hij verplicht dient te solliciteren. Deze werkwijze is erop gericht om de cliënt voor toekenning van de uitkering aan betaald werk te helpen.

Workshop sollicitatietraining

Zodra de kandidaat gediagnosticeerd is en ingedeeld is in de doelgroep 80-100% werkfit zal deze per direct verplicht moeten deelnemen aan de workshop sollicitatietraining. Het doel van deze workshop is de cliënten zo snel mogelijk uit te laten stromen naar betaald werk. Bijkomend doel is het leren kennen van de kandidaten door de lokale banenmakelaars en de accountmanager van het WSP. De kandidaten nemen wekelijks deel aan de workshop. In de workshops worden de volgende thema's behandeld: CV, motivatie (brief), jezelf presenteren, sollicitatiegesprek (eventueel met ondersteuning van uitzendbureau of werkgever), arbeidsvoorwaardengesprek en netwerken. Na het doorlopen van een workshop moet de cliënt wekelijks deelnemen aan de bijeenkomst met de banenmakelaar(s).

Dagelijks vacature-overleg

Om de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te volgen hebben de banenmakelaars en consultants van ISD BOL die werkzaam zijn voor de doelgroep 80-100% werkfit, dagelijks overleg over de beschikbare vacatures.

Publiek-private samenwerking

ISD BOL wil alle kansen aangrijpen om klanten naar betaald werk te begeleiden en zoekt dan ook bewust de samenwerking met deze branche op. Fysieke aanwezigheid binnen de organisatie van een medewerker uit de uitzendbranche heeft voordelen en zorgt voor een optimale inzet en koppeling van alle uitstroommogelijkheden, vacatures en netwerken van beide organisaties. De lijntjes zijn kort. Als meerdere kandidaten mogen voorgesteld op een vacature wordt actief gestuurd op kandidaten uit het doelgroepregister.

Nazorg

Het bestand van ISD BOL bestaat uit een grote groep kwetsbare klanten. Dat wil niet zeggen dat uitstroom naar werk niet mogelijk is. Ook voor deze klanten is het belangrijk dat zij duurzaam uitstromen. Inzet van nazorg is daarom bij deze groep van groot belang om een terugval in de uitkeringsafhankelijkheid te voorkomen. Nazorg heeft diverse vormen en wordt op maat toegesneden naar de persoon ingezet: een loonkostensubsidie (LKS), inzet van jobcoaching, regelmatig contact werkgever/werknemer, werkplekaanpassing. Deze instrumenten kunnen los maar ook in samenhang worden ingezet.

De sociaal rechercheur/fraude-preventiemedewerker kijkt mee

De sociale rechercheur maakt deel uit van het poortteam. De sociaal rechercheur kijkt met een andere blik naar zaken dan de consultants. Dit vanwege zijn hoge fraude-alertheid. Door op deze brede manier naar inkomende zaken te kijken gaat ISD BOL ervan uit dat daarmee de instroom wordt beperkt tot die personen die ook recht hebben op ondersteuning.

Servicebezoek

ISD BOL voert service-bezoeken uit. Er wordt door een fraude-preventiemedewerker samen met een poortmedewerker een bezoek achter de voordeur gebracht bij een toekomstige cliënt. Enerzijds om deze uitgebreid te informeren, anderzijds om vast te stellen of de cliënt ook daadwerkelijk in de aangegeven samenlevingsvorm woont.

Vermogen in het buitenland

Ook onderzoek naar vermogen in het buitenland vindt, in het kader van Hoogwaardige Handhaving, analyse gestuurd plaats. Zij baseren zich op de beschikbare data binnen ISD BOL. Zijn er aanknopingspunten/indicaties om tot gericht onderzoek over te gaan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan uitgavenpatronen en vakantiemeldingen in combinatie met dubbele nationaliteiten.

Risicobranches

ISD BOL gaat de klanten beoordelen die parttime werkzaamheden verrichten in risicobranches. Dit zijn branches waarbinnen de kans op foutieve opgave van het aantal gewerkte uren door de klant hoog is. De beoordeling is daarbij gericht op het voorkomen dat de klant onnodig in de problemen komt en op begeleiding naar uitkeringsonafhankelijkheid.

Uitstroomteam Handhaving

Binnen ISD BOL zijn verschillende functies betrokken bij de uitvoering van de Participatiewet:

- o De sociaal rechercheur richt zijn onderzoek op fraude;
- o De W/P-consultant richt zijn onderzoek op werk of een participatieplaats;
- o De inkomensconsultant richt zijn onderzoek op het verstrekken van de (bijzondere) bijstand.

Vanuit verschillende invalshoeken wordt de klant benaderd en soms kan dit leiden tot frustratie van een van de onderzoeken. Met name bij de langdurige en arbeidsintensieve fraudeonderzoeken is dit een ongewenst effect.

In navolging van de uitstroomteams werk (samenwerking tussen ontwikkelcoaches van de gemeentelijke mensontwikkelbedrijven, accountmanagers van het WSP Parkstad en banenmakelaars en consultants van ISD BOL) heeft ISD BOL ook een uitstroomteam handhaving opgericht.

Voorliggende voorziening

ISD BOL screent het zittend bestand op voorliggende voorzieningen. Deze screening heeft in het verleden geleid tot een besparing op de BUIG-lasten. Gezien het positief resultaat wordt deze screening nu ook ingezet aan de poort.

Project van Deel naar Heel

Gedurende het jaar 2019 is als extra maatregel het project "van deel naar heel" gestart. Dit project zet in op parttime werkenden voor wie dat niet het maximaal haalbare is. Doel is om deze personen te laten uitstromen uit de uitkering. Deze personen worden, samen met het Werkgeversservicepunt, gesproken. Uiteindelijk zijn er 3 mogelijkheden:

- meer uren bij de eigen werkgever;
- de eigen werkzaamheden combineren met een andere baan;
- een volledig andere baan, waarbij uitstroom uit de uitkering wel mogelijk is.

Ondanks dat het project nog loopt, heeft het toch al zijn vruchten afgeworpen. 6 personen zijn inmiddels bijstandsonafhankelijk geworden. Van 2 personen is geconstateerd dat het aantal uren dat ze werken toch maximaal haalbaar voor ze was.

Onderzoek naar de instroom

Gebleken is dat voor de gemeente Landgraaf de instroom van cliënten in de uitkering een grote rol speelt in het ontbreken van de te verwachte daling van het cliëntenbestand. Om te achterhalen waar deze grote instroom vandaan komt, is in samenwerking met ISD BOL een onderzoek gestart naar de instroomcijfers. Een eerste analyse laat zien dat dit niet aan 1 oorzaak toe te schrijven is, maar meerdere oorzaken heeft. Denk hierbij aan verhuizingen naar Landgraaf, echtscheidingen en onder meer beëindiging van een studie. Een nadere analyse vindt nog plaats, waarna mogelijk passende maatregelen getroffen kunnen worden.

Participatiemarkt

In het najaar 2019 heeft Landgraaf een Participatiemarkt gehouden, waar vraag en aanbod bij elkaar gebracht is. Gedurende deze markt hebben mensen met een uitkering kennis kunnen maken met vrijwilligersorganisaties. Dit, voor velen, als opstap en doorgroei, naar een betaalde baan. Door vrijwilligerswerk en ontwikkelplekken bij vrijwilligersorganisaties kunnen mensen zich namelijk ontwikkelen in hun arbeidsfitheid.

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

B3. Externe maatregelen

B2 en B3 zullen tezamen behandeld worden. De toelichting is gevraagd per maatregel en zal dan ook bij iedere maatregel beschreven worden.

Onderzoek werkwijze Rotterdam

Onderzocht is of de methode die door Rotterdam toegepast wordt ook toepasbaar is voor Landgraaf. Hiervoor is gezocht naar informatie over deze aanpak. Er is bekeken wat de verschillen zijn tussen de methodiek van Rotterdam en de Landgraafse aanpak. In de Rotterdamse aanpak staat wederkerigheid centraal. Daarom wordt van alle bijstandsgerechtigden die nog niet kunnen werken een tegenprestatie gevraagd van 20 uur per week. Daarnaast staat de snelste weg naar werk en eigen verantwoordelijkheid in het vinden van een baan voorop. Wanneer iemand daartoe niet in staat blijkt te zijn, wordt er ondersteuning geboden. Het Landgraafse model is gericht op het inzetten van de cliënt op de plek in de keten die hem het best kan helpen met het behalen van maximale participatie. Voor de doelgroep van 0-

30% arbeidsfit is dat het vinden van een participatieplek, voor de 30-50% arbeidsfit is dat het Mensontwikkelbedrijf dat mensen ondersteund in hun ontwikkeling met als hoogst haalbare doel betaalde arbeid. Voor de doelgroep 80-100% is dat vanaf het eerste moment begeleiding krijgen richting een betaalde baan. De Landgraafse poort is streng, maar wel rechtvaardig ingericht. Er wordt aandacht besteed aan re-integratie en ondersteuning. In Rotterdam is de poort vooral gericht op het maximaal tegenhouden. Bijvoorbeeld het niet in behandeling nemen van aanvragen als deze niet compleet zijn. Hierin wordt niet gekeken naar persoonlijke omstandigheden. In Landgraaf worden maatregelen opgelegd, enkel dan wanneer iemand willens en wetens niet meewerkt. Er is hierbij oog voor de persoonlijke omstandigheden en het leerrendement van de maatregel. In Rotterdam worden direct kortingen opgelegd op de uitkering van 30 – 100% zonder het maatwerkbeginsel toe te passen. Voor een groot deel doet Landgraaf veel van hetgeen in de Rotterdamse aanpak ook gedaan wordt. Zo worden bijstandsgerechtigden die 30-80% arbeidsfit zijn bij het mensontwikkelbedrijf ook meteen geactiveerd, eerst via een vitaliteitstraject en later middels werkzaamheden. Het verschil is echter dat er meer aandacht is voor maatwerk, persoonlijke omstandigheden en het activeren van de intrinsieke motivatie. Voor de doelgroep 0-30% wordt gekeken naar wat deze personen zelf al doen. Doet iemand nog niets, dan krijgt deze persoon ondersteuning in het vinden van een participatieplek. Ook hier staat maatwerk en aandacht voor de persoonlijke omstandigheden voorop. In Rotterdam wordt er ook gekeken naar wat iemand al doet en of dit past binnen de tegenprestatie. Wanneer dit het geval is wordt het goedgekeurd en vastgelegd. Voor de zogenaamde “niet-willers” heeft Landgraaf een apart traject, waarin handhaven een rol speelt. Rotterdam sanctioneert in dergelijke gevallen en behoort uiteindelijk beëindiging van de uitkering tot de mogelijkheden. Inmiddels heeft Rotterdam haar aanpak ook aangepast en wordt het geaccepteerd als blijkt dat vrijwilligerswerk het maximaal haalbare is. Tegenprestatie is geen doel op zich meer. Inmiddels gaat het vooral om mensen te activeren en deel te laten nemen aan de samenleving. Hierbij is oog voor de persoonlijke omstandigheden waarin iemand zich bevindt. Er is een afdeling opgericht met coaches die zich richten op mensen die langdurig in de bijstand zitten. In feite hetgeen wij al deden.

Benchmark Divosa

Middels de Benchmark van Divosa kunnen we goed zicht houden op hoe wij het, in vergelijking met het landelijke beeld doen. Wanneer we naar de Benchmark van 2018 kijken is te zien dat de uitstroom uit de uitkering met 36% hoger is dan het landelijk gemiddelde van 30%. Echter doordat de instroom in Landgraaf 33% is (landelijk 25%), daalt het aantal uitkeringen minder dan het landelijk gemiddelde. Uit deze Benchmark kunnen we ook opmaken dat de afstand tot de arbeidsmarkt van het Landgraafse cliëntenbestand groter is dan in de rest van Nederland. In Landgraaf heeft een percentage van 37,4% een ontheffing, terwijl het landelijk gemiddelde 11% is. Een lager percentage stroomt uit naar werk of school. Een inzicht die de benchmark heeft opgeleverd is dat de instroom beduidend hoger is dan het landelijk gemiddelde. Naar aanleiding daarvan is er gestart met een onderzoek naar de instroom.

Coöperatieve aanpak Beekdaelen

In de coöperatieve aanpak werkt Beekdaelen samen met werkgevers en organisaties om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te bemiddelen en/of te ontwikkelen naar arbeid. Door deze samenwerking wordt op een andere en innovatieve wijze invulling gegeven aan onder andere duurzame werkgelegenheid voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Als Landgraaf gaan we participeren in een wetenschappelijk onderzoek re-integratie waarbij de werkwijze van ons Mensontwikkelbedrijf over een periode van 3 jaar vergeleken wordt met de werkwijze van deze coöperatie. Hiermee wordt antwoord gegeven aan de vraag welke werkwijze meer resultaat oplevert.

Regionale maatregelen

Regionaal arbeidsmarktbeleid

Voor de jaren 2016-2020 is een meerjarig beleidskader vastgesteld met als doel de realisatie van een optimaal functionerende gewestelijke arbeidsmarkt. Hieronder valt een hoge participatiegraad, het minimaliseren van het dreigende tekort aan arbeidspotentieel, het minimaliseren van de werkloosheid (met name onder langdurig werklozen) en het voorkomen van een kwalitatieve en kwantitatieve mismatch tussen de vraag naar en aanbod van arbeid. Om dit doel te realiseren zijn er binnen het arbeidsmarktbeleid Parkstad een aantal thema's uitgewerkt waar de Parkstadgemeenten de komende periode -verder- actief mee aan de slag gaan. Deze thema's zijn onder andere leren&werken, participatie en reïntegratie, werkgeversdienstverlening, aanpak scholings- en arbeidsmarktperspectief voor. Ook op het niveau van de arbeidsmarkt regio Zuid-Limburg werken we samen om zoveel als mogelijk mensen richting arbeidsmarkt te leiden en daarmee het beroep op bijstand te verminderen. Recent heeft dit vorm gekregen in het plan perspectief op werk met als hoofdpunten inzicht in potentiële kandidaten, ontwikkeling van talenten en matching.

WSP

De gezamenlijke aanpak rondom werkgeversdienstverlening zowel voor de doelgroep van de Wsw als voor de doelgroep van de Participatiewet wordt ingevuld via het Werkgeversservicepunt Parkstad (WSP). Naast de 8 Parkstadgemeenten wordt hierbinnen ook samengewerkt met het UWV. Een steeds moeilijker wordende doelgroep, maakt dat samenwerking (ook in de regio) steeds belangrijker wordt. Voor de grotere werkgevers (vanaf 25 werknemers) is een accountverdeling gemaakt, waarbij ook gemeenten accounthouder zijn. Zo ontstaat er 1 gezicht naar de markt, waarbij onder andere het WSP aanspreekpunt is voor de arbeidsbemiddeling van de arbeidsfitte doelgroep en onderkant arbeidsmarkt. Naast direct bemiddeling op vacatures wordt ook gewerkt met arrangementen, zodat ook mensen die moeilijker te plaatsen zijn een kans krijgen. Samenwerking in de keten van instroom, doorstroom en uitstroom wordt steeds belangrijker. Vandaar dat de ketenpartners een werkplan gemaakt hebben om deze samenwerking te optimaliseren.

Omdat Landgraaf samenwerkt binnen de intergemeentelijke sociale dienst Brunssum, Onderbanken en Landgraaf is voor deze drie gemeenten gezamenlijk een uitstroomdoelstelling naar werk afgesproken. Deze doelstelling van 299 voor het jaar 2019 moet door de keten gerealiseerd worden.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

De maatregelen zijn erop gericht om te voorkomen dat mensen in de uitkering instromen en, als dat tocht het geval is, de periode van bijstandsverlening zo kort mogelijk te houden. Het gaat hier om maatregelen die voor een deel al meerdere jaren ingezet worden en waarvan de beoogde effecten verwerkt zijn in de begroting.

Door de inzet van alle maatregelen wordt een daling van 10% van het bijstandsbestand van 2018 tot en met 2023 beoogd. Dat zou een daling van het bestand met 19 bijstandspartijen over 2019 zijn van 969 naar 942. Dit aantal is behaald, waarmee geconcludeerd kan worden dat de ingezette maatregelen het gewenste effect gehad hebben.

Bij het vaststellen van de begroting 2019 van ISD BOL werd rekening gehouden met een tekort van € 1,2 mln. Hierin is met alle ingezette maatregelen reeds rekening gehouden. Tijdens de 1^e en 2^e Berap wordt op basis van het effect van de maatregelen telkens bijgesteld.

Naast de maatregelen die we voor 2019 treffen, zijn er in eerdere jaren ook telkens maatregelen getroffen. Deze maatregelen hebben ook hun vruchten afgeworpen, echter door het telkens verlagen van de budgetten, blijven we met tekorten kampen.

	Begroting 2019 ISD BOL	1e Berap 2019 ISD BOL op basis van voorlopig budget	1e Berap 2019 ISD BOL op basis van definitief budget	2e Berap 2019 ISD BOL op basis van voorlopig budget	2e Berap 2019 ISD BOL op basis van definitief budget	Beeld van de uitvoering 2019 op basis van definitief budget
Inkomenslasten	€ 14.776.942	€ 14.916.265	€ 14.916.265	€ 14.976.265	€ 14.976.265	€ 15.132.014
Buig	€ 13.504.839	€ 14.099.338	€ 13.760.504	€ 14.099.338	€ 13.760.504	€ 13.760.504
Tekort excl. debiteuren ontvangsten	€ 1.272.103	€ 816.927	€ 1.155.761	€ 876.927	€ 1.215.761	€ 1.371.510
Debiteurenopbrengsten	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 273.083
Tekort incl. debiteurenopbrengsten	€ 1.022.103	€ 566.927	€ 905.761	€ 626.927	€ 965.761	€ 1.098.427

Door de verlaging van het voorlopige budget zien we dat het tekort op basis van voorlopig budget resp. € 316.927,- (1e Berap) en € 626.927,- (2e Berap) was geweest. Op basis van het definitieve budget is dit € 965.761,-. En op basis van het beeld van de uitvoering € 1.098.427,-

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Landgraaf verklaart dat het voor 15 augustus 2020 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: 30-06-2020

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

JMC Ryters

De burgemeester,

A handwritten signature in black ink, consisting of a vertical line on the left, a horizontal line across the middle, and a long, sweeping diagonal line extending from the top right towards the bottom right. The signature is written over a light blue rectangular background.

Naam van de ondertekenaar:

Mr R J M Vlecker

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2020.

De gemeenteraad van de gemeente Landgraaf stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 30-6-2020

Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar:

Ma R.J. H. Vlecken
De griffier,

Naam van de ondertekenaar:

H. Aussems

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2019 dient uiterlijk op 15 augustus 2020 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2020 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2017 als over 2018 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2017 en/of over 2018 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2019 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.'

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018⁵ en/of de Benchmark van Divosa⁶.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

Indien uw gemeente over 2017 en/of 2018 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2019 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort. Omschrijf de interne maatregelen onder B1 en de externe maatregelen onder B3. Bij B2 beschrijft u per maatregel hoe de externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot deze externe maatregel.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'externe maatregelen'.

- *Waar moet ik op letten bij het beantwoorden van vraag B?*
Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief externe consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- *Wat is een externe maatregel?*
Met 'externe maatregel' wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie. Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten, inwinnen van advies bij andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking of advies van een adviesbureau.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/10/25/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2019>

⁶ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

- *Wat wordt aangemerkt als 'extern'? Enkele aandachtspunten:*
  - Externe consultatie betekent consultatie met een organisatie buiten de grenzen van de gemeente. Een veelgestelde vraag is of in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) de consultatie als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) er sprake is van een gemeenschappelijk beleid en uitvoering voor alle aangesloten gemeenten. Dat betekent dat consultatie van gemeenten die onderdeel uitmaken van een gemeenschappelijke regeling niet als extern wordt gezien.
  - Dit ligt ingewikkelder voor een SW-bedrijf omdat hier ook sprake kan zijn van privatisering, waardoor verantwoordelijkheden en bevoegdheden anders kunnen worden belegd. Om die reden wordt consultatie van het SW-bedrijf wel gezien als externe consultatie.
  - Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' indien binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
  - Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.

- *Wanneer moeten maatregelen zijn getroffen?*

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek. Een (interne of externe) maatregel moet daadwerkelijk zijn getroffen voor de datum van indiening.
- *Moet het steeds een nieuwe maatregel zijn?*

Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.

Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen.
- *Wat wordt bedoeld met '(aanvullende)' maatregelen*

Hiervoor is aangegeven of het steeds nieuwe maatregelen moeten zijn. Dit is een afweging van het lokaal bestuur. Om die reden wordt het woord 'aanvullende' wordt tussenhaakjes gezet.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een bijdrage levert.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren, Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen tezamen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren. Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2019 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.